

Sprog-krop-sted: Dialektsamfundets meningskabende orden

Pia Quist (Københavns universitet)

Dialektologiens beskrivelser af sproglige forskelle baserer sig på det som Peter Auer har kaldt "en overforenklet forestilling om relationen mellem sprog og rum" (Auer 2013: 4). Traditionelt har dialektologien beskæftiget sig med beskrivelser af sprog i forskellige egne, og dialekternes geografiske forbindelse er ofte blevet illustreret på kort med markeringer af forskellige sprogræks udbredelser. Sprog forbindes direkte til steder eftersom antagelsen er at et sted har sit eget sprog, og omvendt, at et sprog naturligt tilhører et sted (ibid.: 5). Men sprog tilhører naturligvis ikke, som Auer påpeger, steder på samme måder som floder, skove og bjerge. Det er os selv – dialektforskere i deres forskningspraksis så vel som sprogbrugere i deres daglige praksisser – der skaber koblingen mellem sprog og steder.

Indtil for nylig har koblingen af sprog og sted været stort set uproblematisk i dialektforskningen og sociolingvistikken. Men stedet som den usynlige baggrundsvariabel er i "mobilitetens tidsalder" (Urry 2008) blevet synlig. Individet er mere end nogensinde før både geografisk og socialt mobil, og det er et faktum som udgør en væsentlig deskriptiv udfordring for sprogforskere (Blommaert 2010). Beskrivelser af stedernes sprog må i stigende grad inkorporere – eller i det mindste tage stilling til – sprogbrugernes faktiske tilknytninger, holdninger og orienteringer til de steder forskeren forbinder dem med. I det superdiverse samfund (Vertovec 2007) giver det nemlig ofte bedst mening at betragte sprogbrugeres tilknytning til en geografisk lokalitet som en social *handling* der har med social orientering (fx Auer & Dirim 2003, Monka 2013) og identitet (Stjernholm 2013) at gøre.

I foredraget præsenterer jeg en analyse af det jeg har kaldt sprog-krop-sted-koblingen (Quist 2010). Analysen falder i to dele. Først piller jeg koblingen fra hinanden i en kritik af behandlingen af 'sted', 'sprogbruger' og 'sprog' i sprogforskningen generelt og i dialektforskningen specifikt. Derefter sætter jeg det hele sammen igen ved at vise at koblinger af netop steder, sprog og mennesker fungerer som en måde at skabe identitet, sociale betydninger og sammenhæng på. Der vil blive inddraget eksempler fra nordiske dialektatlasser, fra bagning og turisme, fra dialektfestivaler og fra hip-hop og graffiti.

Auer, Peter 2013: *The Geography of Language: Steps toward a New Approach*. FRAGL 16, working paper, <http://portal.uni-freiburg.de/sdd/fragl/2013.16>

Auer, Peter & Inci Dirim 2003: *Socio-cultural orientation, urban youth styles and the spontaneous acquisition of Turkish by non-Turkish adolescents in Germany*. In: Jannis K. Androutsopoulos & Alexandra Georgakopoulou (eds.): *Discourse Constructions of Youth Identities*. Amsterdam: Benjamins. 223-246.

Blommaert, J. 2010: *The Sociolinguistics of Globalization*. Cambridge: Cambridge University Press.

Monka, M. 2013. *Mobilitet og sprogforandring – en undersøgelse af sprogforandring i virkelig tid hos informanter fra Vinderup, Odder og Tinglev*. PhD thesis, Department of Scandinavian Research, University of Copenhagen.

Quist, Pia 2010: *Untying the language-body-place connection: A study on linguistic variation and social style in a Copenhagen community of practice*. In: P. Auer & J.E. Schmidt (eds.): *Language and Space*. Berlin: De Gruyter Mouton, 632-648.

Stjernholm, Karine 2013: *Stedet velger ikke lenger deg, du velger et sted*. Ph.d.-avhandling, Institutt for lingvistiske og nordiske studier, Universitetet i Oslo.

Urry, J. 2008: *Moving on the mobility turn*. In: *Tracing Mobilities. Towards a cosmopolitan perspective in mobility research*, 13-23. Ashgate: Aldershot.

Vertovec, Steven 2007: *Super-diversity and its implications*. I: *Ethnic and Racial Studies* 30, pp. 1024-1054.